

Vergaderjaar 1988–1989

19 785

Regels met betrekking tot het consumentenkrediet (Wet op het consumentenkrediet)

Nr. 9

EINDVERSLAG

Vastgesteld 30 september 1988

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de nota van wijziging zijn in de vaste Commissie voor Economische Zaken¹ nog verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging genoegzaam voorbereid.

Van haar bevindingen brengt de commissie als volgt verslag uit.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Dis (SGP), Kombrink (PvdA), Van Amelsvoort (CDA), Braams (VVD), Spieker (VVD), Lansink (CDA), Gerritse (CDA), Van Erp (VVD), Van Muiden (CDA), Zijlstra (PvdA), Van Iersel (CDA), (oude voorzitter), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Groenman (D66), Pronk (PvdA), (voorzitter), Schartman (CDA), Tommel (D66), Nijhuis (VVD), Vos (PvdA), Huys (PvdA), Terpstra (CDA), Van Gelder (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA).
Plv.-leden: Leerling (RPF), Rienks (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Scherpenhuizen (VVD), Vermeend (PvdA), Van Vlijmen (CDA), Mateman (CDA), Bolkestein (VVD), Van Es (PSP), Lankhorst (PPR), Doelman-Pel (CDA), Van Rey (VVD), Wolffensperger (D66), Schaefer (PvdA), Moret-de Jong (CDA), Engwirda (D66), Schutte (GPV), Wöltgens (PvdA), Verspaget (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Van den Berg (PvdA), Wolters (CDA), Feenstra (PvdA).

Inhoudsopgave

I	ALGEMEEN	3
1	Voorgeschiedenis	3
2	EEG-richtlijnen	4
3	De noodzaak van de nieuwe wet	6
4	Algemene aspecten van dit wetsvoorstel	8
5	Werkingsfeer	9
5.1.	Naar subject	9
5.1.1.	Professionele kredietgever en niet-professionele kredietnemer	9
5.1.2.	Gemeentelijke kredietbanken (GKB's)	9
5.2.	Naar object	10
5.2.1.	Grensbedrag	10
5.2.2.	Hypothecaire kredietverlening	11
5.2.3.	Krediet op «zachte» voorwaarden	12
5.2.4.	Bancair betalingsverkeer	12
5.2.5.	Pandkrediet	13
6	Toetreding tot en verblijf op de markt	13
7	Bemiddeling en behandeling van kredietaanvragen	14
7.1.	Kredietbemiddeling	14
7.2.	Behandeling van kredietaanvragen	14
8	Krediettransactie	15
8.1.	Het aangaan van de transactie	15
8.2.	Nietigheden	16
8.3.	Maximumtarief	16
8.4.	Zakelijke zekerheden	17
9	Adviescommissie	18
10	Toezicht	18
II	ARTIKELEN	18

I ALGEMEEN

1. Voorgeschiedenis

De leden van de C.D.A.-fractie hadden kennis genomen van de uitgebreide antwoorden op hun vragen en opmerkingen in het voorlopig verslag. Waar de regering hen nu reeds op enkele punten tegemoet kwam via de nota van wijziging, betoonden deze leden hun dank.

Vastgesteld moet worden, zo meenden de leden van de C.D.A.-fractie, dat het beter geweest zou zijn wanneer de implementatie van de EG-richtlijn, waarover zij bij het voorlopig verslag spraken, bij de indiening van het wetsvoorstel was meegenomen. De uitgebreide nota van wijziging die bij de memorie van antwoord was gevoegd, verhoogt de helderheid bij de beoordeling niet, zo stelden zij vast. De regering werd derhalve uitgenodigd bij de nota van wijziging een gewijzigd voorstel van wet mee te zenden.

Daar waar nu het lange uitblijven van het antwoord van de regering verklaard wordt door de implementatie van de eerder genoemde EG-richtlijn, vroegen deze leden of het niet juist Nederland geweest is dat de besluitvorming heeft vertraagd. Kan aangegeven worden wat voor Nederland het knelpunt was?

Met genoegen hadden de leden van de C.D.A.-fractie kennis genomen van de geplande invoeringsdatum van het wetsvoorstel begin 1989. Twijfels hielden de leden over de haalbaarheid ervan, gezien de termijn waarbinnen de beantwoording van het voorlopig verslag is geschied.

Met genoegen stelden de leden van de C.D.A.-fractie vast dat de regering na aanvaarding van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer al op informele basis de geplande adviescommissie zal bijeen roepen die zich bezig zal houden met de voorbereiding van de uitvoeringsmaatregelen.

De regering stelt vast dat wetsvoorstel 19 460 nu in werking is getreden. Is het mogelijk, zo vroegen deze leden, dat de ervaringen met de nieuwe verplichtingen voor kredietbemiddelaars (Staatsblad 1987, 585) tot nadere aanpassing kunnen leiden van het onderhavig wetsvoorstel?

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met grote verwachtingen de memorie van antwoord bestudeerd. De ruime tijdsspanne die het kabinet had gebruikt om op de vragen en opmerkingen vanuit de Kamer te reageren had bij hen de idee doen postvatten dat ook recente ontwikkelingen op het Europese niveau hier debet aan moesten zijn geweest. Zij constateerden echter dat van een nadere uiteenzetting over recente Europese ontwikkelingen geen sprake was, en dat terwijl juist de samenhang tussen de onderhavige wetgeving en toekomstige Europese ontwikkelingen van groot belang kan zijn. Zij kwamen later op deze ontwikkelingen terug.

Heeft wellicht deze lange tijdsspanne ook te maken met het feit dat ook andere departementen bij de voorbereiding van de memorie van antwoord betrokken zijn geweest? Zo ja, was er dan wellicht sprake van knelpunten veroorzaakt door verschillen in optiek van de departementen bij de benadering van de WCK, en welke waren dan de knelpunten?

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren verheugd dat het kabinet meende te kunnen vaststellen dat niets een snelle afhandeling van het wetsvoorstel meer in de weg ligt. Zij rekenden dan ook op een snelle voortgang. In dat kader konden deze leden ook instemmen met het in het leven roepen van de adviescommissie nog voordat de wet in het Staatsblad zou zijn gepubliceerd vanuit de doelstelling de belangrijkste uitvoeringsmaatregelen tijdig in concept gereed te hebben.

Zij vroegen of het kabinet voornemens was de concept-uitvoeringsmaatregelen nog ter kennis te brengen van de Kamer. Zij zouden dat bijzonder op prijs stellen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van de reactie van de regering op het voorlopig verslag van de Kamer.

De aan het woord zijnde leden hadden kennisgenomen van de oorzaken voor de lange voorbereiding van de memorie van antwoord. Zij vroegen toch of deze voorbereiding niet sneller afgerond had kunnen worden, mede gezien het feit dat de EG-richtlijn consumentenkrediet al op 22 december 1986 door de Europese ministerraad was vastgesteld.

Deze leden vroegen voorts of het beoogde tijdstip van inwerking-treding (begin 1989) op dit moment nog reëel is.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden kennisgenomen van het commentaar van het College van Overleg van de gezamenlijke banken en de Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland op de memorie van antwoord en de nota van wijzigingen. Zij vroegen de regering om een reactie op de punten van bezwaar op de blz. 3 en 4 van dit commentaar.

2. EEG-Richtlijnen

Zeer benieuwd waren de leden van de C.D.A.-fractie naar de gevolgen voor het voorstel van wet van de ontwerp-tweede bankenrichtlijn, welke bij de Europese Raad van Ministers in februari 1988 ingediend schijnt te zijn.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met betrekking tot de toekomstige ontwikkelingen in de EG verwacht dat het kabinet op ten minste twee nieuwe ontwikkelingen zou zijn ingegaan. In de eerste plaats vroegen zij naar de kennelijke ontwikkeling van een richtlijn met betrekking tot een Europese rekenmethodiek inzake onder meer de wijze waarop de effectieve rente wordt berekend en aangegeven. Deze leden hadden begrepen dat met de huidige rekenmethoden in de diverse lidstaten het optisch beeld van rentevermelding zeer verschillend is. Zeker waar teleshopping middels minitel op de Franse markt ook in Nederland mogelijk is, leidt een verschil in de wijze waarop de rente moet worden vermeld tot een ogenschijnlijke benadeling van de Nederlandse bedrijven die op dezelfde of een soortgelijke markt opereren. De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden het op prijs stellen nader geïnformeerd te worden over deze ontwikkeling, het Nederlandse standpunt ter zake, zoals dat thans wordt ingenomen, en de beoogde en te verwachten uitkomst, alsmede over de effecten die deze richtlijn zou kunnen hebben op de thans voorliggende wetgeving.

In de tweede plaats waren deze leden van meer zijden geattendeerd op de ontwerp-tweede bankrichtlijn die op 23 februari 1988 bij de Raad is ingediend. In deze ontwerp-richtlijn wordt ervan uitgegaan dat een instelling die in een lidstaat onder toezicht valt – vraag bij de leden van de P.v.d.A.-fractie is dan welk toezicht, van wie hier wordt bedoeld – zich vrij moet kunnen vestigen in een andere lidstaat of daar haar diensten moet kunnen aanbieden «zodanig dat een enkele in de gehele Gemeenschap geldende vergunning kan worden afgegeven en het beginsel kan worden toegepast dat de controle wordt uitgevoerd in het land van oorsprong.»

In de voorlopige tekst van deze ontwerp-richtlijn omvat de werkingssfeer naast het consumptief krediet, ook het hypothecair krediet, leasing en dergelijke. Waar dan ook nog is gesteld dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat er geen belemmering is, zodat werkzaamheden die wederzijds erkend zijn, uitgeoefend kunnen worden volgens de in de lidstaat van oorsprong gebruikelijke financiële technieken – wordt zover zij niet in strijd zijn met de wettelijke bepalingen van openbaar belang, vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie het volgende:

a. Waarom is in de memorie van antwoord op geen enkele wijze aandacht besteed aan deze ontwikkeling? Is het departement van Economische Zaken wellicht niet bij deze discussie betrokken? Zo nee, waarom niet, zo ja, dan klemte te meer de vraag hoe informatie over de mogelijke gevolgen van deze richtlijn voor de WCK in de memorie van antwoord heeft kunnen ontbreken.

b. Wat is tot nu toe het standpunt en de inzet met betrekking tot deze richtlijn van de zijde van Nederland?

c. Op welk moment wordt beoogd deze richtlijn in werking te doen treden?

d. Welke effecten zou deze richtlijn, voor zover thans bekend, hebben op de WCK?

Deze leden dachten hierbij onder meer aan de volgende problemen:

– Kan het verbod om zonder vergunning krediet te verlenen ook worden gehandhaafd voor kredietinstellingen uit andere lidstaten?

– Wat betekent het dat de WCK een aantal verplichtingen alleen oplegt aan vergunninghouders, bij voorbeeld in artikel 14, tweede lid, (de aansluiting bij het BKR) en artikel 24 en 25 (opgave aan de overheid en het CBS van verstrekte kredieten), wanneer voor kredietverlenende instellingen uit andere lidstaten een vergunning niet vereist is?

– Het ontbreken in de WCK van sancties bij niet naleven van de WCK door niet-vergunninghouders.

– De werking van de WCK waar deze – terecht – uitgaat boven de minimumnormen zoals in de richtlijn consumentenkrediet zijn opgesteld.

Het was de leden van de P.v.d.A.-fractie daarbij opgevallen dat de concept-bankrichtlijn uitgaat van de idee dat de nationale centrale banken toezicht houden op alle activiteiten die onder de werkingssfeer zouden vallen. Dat blijkt echter in het merendeel (wellicht alle?) lidstaten niet het geval te zijn. De sanctiemogelijkheden bij het handelen in strijd met het openbaar belang – vraag bij de leden van de P.v.d.A.-fractie is hoe breed dit openbaar belang dan kan worden geïnterpreteerd – zouden dan moeten verlopen van het Ministerie van Economische Zaken naar De Nederlandsche Bank, waarna DNB zich weer zou moeten wenden tot de bevoegde autoriteiten in het land van oorsprong, wellicht zelfs via de buitenlandse centrale bank? Het ziet er allemaal wat omslachtig uit.

Vanuit het college van overleg van de gezamenlijke banken en de vereniging van financieringsondernemingen in Nederland wordt de vraag gesteld of het verstandig is geweest in de nota van wijziging de meeste strafbepalingen te schrappen. De leden van de P.v.d.A.-fractie vernamen graag het antwoord op deze vraag, te meer waar de verbodsbepaling in artikel 9 (het krediet verlenen zonder vergunning), uitgaand van de tekst van de ontwerp-richtlijn, voor buitenlandse kredietinstellingen geen effect kan hebben.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verwachtten hierop een uitgebreid antwoord. Immers, simpel gezegd, het wordt wat absurd om na 15 jaar werken aan een nieuwe wet op het consumptief krediet binnen enkele jaren in een situatie te kunnen geraken waarbij iedere kredietverlener die vanuit een lidstaat opereert waarin de richtlijn consumentenkrediet de maximale regelgeving zou zijn, zich niets van deze wet behoeft aan te trekken.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden zich kunnen voorstellen dat met betrekking tot een kredietverlenende instelling die onder controle staat van een andere lidstaat de vergunning op grond van de WCK zonder meer zou kunnen worden verleend, waarna een dergelijke vergunninghouder zich voor alle activiteiten in Nederland verder automatisch zal moeten houden aan alle verplichtingen die voortvloeien uit de WCK. Maar dan zou de controle vanuit het land van vestiging mogelijk moeten zijn, terwijl de concept-richtlijn kennelijk bedoelt dat de staat van herkomst hiervoor verantwoordelijk is naar eigen regels en criteria.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden vast dat in de memorie van antwoord op blz. 4 een vergelijkend overzicht gegeven is tussen de richtlijn en het wetsvoorstel. Blijkens de memorie van antwoord wordt het wetsvoorstel echter slechts op een enkel punt aangepast aan de Europese richtlijn (zie in het bijzonder artikel 1 sub p en het ingevoegde artikel 43a). Het was de leden van de V.V.D.-fractie niet duidelijk – ook niet uit het gegeven overzicht – of het de bedoeling is om de richtlijn volledig in te passen en of het wetsvoorstel thans volledig aan de richtlijn is aangepast. Zijn er nog afwijkingen? Zij vroegen om een overzicht van eventuele afwijkingen.

Het CVO en de VFN komen in hun commentaar tot de conclusie dat daar waar de WCK verder gaat dan de EG-richtlijn consumentenkrediet, de naleving van deze verdergaande voorschriften niet kan worden afgedwongen van kredietgevers uit andere lid-staten, terwijl de concurrentiepositie van Nederlandse kredietgevers in andere lid-staten onnodig wordt beperkt. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen op dit punt een reactie van de regering.

De leden van de fractie van D66 reageerden instemmend op zowel de snelle totstandkoming van de EG-richtlijn op het consumentenkrediet, als op de verwerking ervan in het onderhavige wetsvoorstel.

Uit commentaren en reacties, in het bijzonder van de zijde van CVO en VFN, kwam het deze leden voor dat thans een nieuw probleem opdoemt in de relatie tussen de Nederlandse en de EG-regelgeving, en wel in de vorm van de ontwerp-tweede bankenrichtlijn, welke in februari 1988 bij de Europese Raad van Ministers is ingediend.

Uitgangspunt van deze richtlijn is immers dat een bank of financieringsinstelling, die in het land van oorsprong een vergunning heeft om zich op de markt te bewegen, op de gehele Europese markt terecht kan.

Op zichzelf is dit een logisch gevolg van de «1992-gedachte». De vraag is echter wel of daardoor geen concurrentienadeel kan ontstaan voor Nederlandse banken, in eigen land als in andere landen, nu immers de Nederlandse instellingen te maken krijgen met het vrij vergaande regime van de WCK. Deze leden waren van mening dat in Nederland een zo goed mogelijke consumentenbescherming tot stand moet komen, zeker op het terrein van het consumptief krediet. Maar indien de intenties van de Nederlandse wetgever kunnen worden tegengewerkt door het optreden van instellingen uit andere EG-landen, terwijl voorts Nederlandse banken zowel in eigen land als elders een nadeel ondervinden, achtten deze leden een zorgvuldige afweging van beide doeleinden – consumentenbescherming enerzijds, de totstandkoming van de interne EG-markt anderzijds – op zijn plaats. Zij vroegen de regering daarom naar een beschouwing over de verhouding tussen de WCK en de voorgenomen tweede bankenrichtlijn.

3. De noodzaak van de nieuwe wet

Wanneer, wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie weten, kan de herziening van de Faillissementswet tegemoet worden gezien? Zij wezen op het debat bij de uitgebreide commissievergadering Consumentenbeleid in het voorjaar van 1988 waar zij hadden verzocht meer inzicht te krijgen in de plannen met betrekking tot het oplossen van problematische schuldensituaties. Welke wet- en regelgeving is thans in voorbereiding? Wat is de opvatting van het kabinet met betrekking tot de wens bij de Nederlandse Vereniging voor Volkskredietwezen (NVVK) om te komen tot een wettelijke basis voor het «draaiboek schuldsanering»?

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren zeer geïnteresseerd in de relatie tussen private besparingen en bestedingen in verhouding tot overheidsbesparingen en -bestedingen. Zij zouden de stelling aandurven dat een uitgebreide collectieve sector samen zal hangen met een geringe

noodzaak tot particuliere leningen, niet alleen vanuit het mogelijk geringere vrije besteedbaar inkomen maar ook vanuit een geringere noodzaak zaken als ziektekosten en dergelijke zelf te moeten financieren. De samenhang tussen enerzijds het tekort bij de overheid (financierings-tekort en tekort in de collectieve sector) en anderzijds het tekort bij de burger, tot uitdrukking komend in een hogere individuele schuldenlast is dan ook geen toevallige, meenden deze leden. Zij zouden het op prijs stellen van een aantal landen (Duitsland, België, de VS, het Verenigd Koninkrijk) cijfermatig inzicht te krijgen in de omvang en uitgaven ten behoeve van de collectieve sector en het daaruit voortvloeiende tekort bij de overheid ten opzichte van het uitstaande individuele krediet, met andere woorden het «tekort» bij de burgers.

Het antwoord van het kabinet op de vraag van de S.G.P.-fractie dat «de omvang van het krediet in relatie dient te staan tot onder andere het toekomstig inkomen» leidde, enigszins associatief, deze leden tot het vraagstuk van de «geprivatiseerde studieleningen». De leden van de P.v.d.A.-fractie gingen ervan uit dat het kabinet bij zijn voornemens heeft overwogen op welke wijze de opzet van de studiefinanciering in overeenstemming zou zijn met de WCK. Maar, eerlijk gezegd zagen deze leden die overeenstemming niet.

Zonder hier een uitspraak te doen over de plannen als zodanig hadden deze leden vragen zoals: «hoe verhoudt een acceptatieplicht van banken voor deze specifieke groep gebruikers zich tot de verplichtingen die aan een kredietverlener worden opgelegd krachtens de WCK?». Wordt bijvoorbeeld ook voor de groep bijstandsgerechtigden een acceptatieplicht van banken overwogen, onder meer vanuit de optiek dat veelal een persoonlijke lening bij de bank goedkoper kan uitvallen dan een aankoop «op afbetaling» of erger nog «huurkoop»?

Deze leden wezen erop dat schriftelijke vragen van een hunner, het lid Ter Veld, met betrekking tot de acceptatie door banken van uitkeringsgerechtigden, gesteld in februari 1988, nog steeds niet waren beantwoord.

De vraag met betrekking tot een acceptatieplicht voor andere groepen wordt trouwens, merkten deze leden op, mede ingegeven door een constatering door één der ambtenaren van het departement van EZ dat juist voor de relatief (financieel) zwakke consument de goedkope kredietmarkt vaak niet toegankelijk is. Een acceptatieplicht zou hieraan voorgoed een einde kunnen maken.

Hoe wordt voor de eventuele toekomstige groep studentenkredietnemers de kredietwaardigheid getoetst? Kan, waar wordt gesteld dat de omvang van het krediet in relatie dient te staan tot onder andere het toekomstig inkomen, onderscheid worden gemaakt naar bij voorbeeld studierichting en mogelijke arbeidsmarktverwachtingen?

Deze leden gingen ervan uit dat, als betrokkene ten minste de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, niet naar het inkomen van de ouders kan worden gekeken. Maar hoe zit dat ten aanzien van 16- en 17-jarigen? Hoe wordt de kredietwaardigheid van de onderscheiden groepen vastgesteld? Kan het hebben van een «studieschuld» die niet volledig of regelmatig kan worden terugbetaald gevolgen hebben voor een ex-student bij mogelijke toekomstige andere kredietaanvragen?

De leden van de P.v.d.A.-fractie verwachtten een uitgebreid antwoord op hun vragen over de verhouding tussen de WCK en de regeringsvoornemens met betrekking tot de «privatisering van studieleningen» waar het gaat om alle verplichtingen en voorwaarden die aan de kredietverlener en aan de kredietnemer kunnen worden gesteld.

De leden van de P.P.R.-fractie hadden nog een vraag naar aanleiding van de in de memorie van toelichting genoemde attitudewijziging ten opzichte van het nemen van krediet. De regering zegt op blz. 8 van de memorie van antwoord hier veeleer een taak weggelegd te zien voor onder andere het consumentenonderwijs op scholen.

Nu is consumentenonderwijs géén apart gedoceerd vak op scholen voor het basis en algemeen voortgezet onderwijs. Wanneer de regering voor opname in het onderwijspakket pleit – wat de leden van de P.P.R.-fractie ondersteunen – dan zal dit logisch een bestanddeel uit moeten maken van een nog in te voeren vak «verzorging». Is de regering het hiermee eens? Zo ja, hoe is de verwijzing van attitudeverandering naar het onderwijs dan te rijmen met de afwijzing door de Minister van Onderwijs van opname van het vak verzorging in de Wet op de Basisvorming?

4. Algemene aspecten van dit wetsvoorstel

Met betrekking tot de stelling van de regering dat er extra onderzoek nodig is, naast de informatie waarover de kredietverlener uit het B-register kan beschikken, deelden de C.D.A.-fractieleden de conclusie van de regering. De vraag blijft of en hoe vooral kleine ondernemingen daaraan kunnen en zullen voldoen.

De verhoging voor vergunninghouders van de transactie-eis van 50 naar 100 kwam deze leden als vrij willekeurig voor. Kan een nadere onderbouwing gegeven worden? Het nadere voorstel om de periode, waarbinnen toetreders moeten voldoen aan de eisen, met een jaar te verlengen, achtten deze leden niet zo gelukkig. Zij vroegen, of de nota van wijziging die is aangekondigd, maar wellicht niet werd verwerkt, niet beter achterwege zou kunnen blijven.

De leden van de P.v.d.A.-fractie constateerden een spanningsveld tussen enerzijds de noodzaak om voor een zorgvuldige kredietverlening een redelijk inzicht te hebben in de betalingsmogelijkheden van een kredietaanvrager, en anderzijds de noodzaak tot privacybescherming.

Wat wordt precies bedoeld met het bijkomend voorschrift kredietverleners die informatie uit het B-register kunnen ontvangen te verplichten een nader onderzoek in te stellen, waar tegelijkertijd zo uitdrukkelijk gewezen wordt op het «persoonlijk contact»? Wat komt er in dat voorschrift zo ongeveer te staan?

De leden van de P.v.d.A.-fractie begrepen niet waarop artikel 17, eerste lid onder d. nog ruimer zou moeten toegepast. Wanneer een kredietgever die in 12 maanden minder dan 50 transacties verricht dusdanig weinig serieus geacht wordt dat deze geen toegang mag hebben tot de informatie van het BKR, en daarom de transacties tot honderd moeten worden opgehoogd, waarom dan hier soepelheid betrachten en suggesties doen alsof de mogelijkheid van het intrekken van de vergunning wel met een korreltje zout kan worden genomen?

Als de grens van 50 transacties onvoldoende waarborgen biedt tegen niet-serieuze kredietgevers, en dat zelfs in die mate dat deze geen informatie uit het «B-register» mogen ontvangen, dan wilden de P.v.d.A.-leden weten:

- a. waarom de grens van 100 transacties wel hoog genoeg is en
- b. welke toetreders c.q. bestaande ondernemers om een grotere soepelheid hebben gevraagd.

Kan trouwens het BKR kredietgevers weigeren, bij voorbeeld na gebleken misbruik van de informatie? Welke beroepsmogelijkheden zijn hiervoor geregeld zowel van de kant van de kredietnemer als van de zijde van de kredietgever?

Waarom zouden er aan het weigeren van deelneming aan het BKR geen gevolgen kunnen voortvloeien voor de publiekrechtelijke vergunning?

Wat zijn de gevolgen voor de werkingssfeer van de WCK wanneer kredietgevers niet deelnemen aan het BKR en wel gerechtigd zijn hun praktijken voort te zetten? Zou dit niet alleen schadelijk kunnen zijn voor de consument maar ook voor andere kredietgevers die vertrouwen op de door het BKR verstrekte informatie?

Nu het BKR kennelijk een oplossing heeft gevonden door te bepalen dat iedere financier met een WCK-vergunning gerechtigd is tot toelating tot de B-categorie, ontging het de leden van de D66-fractie waarom dan de aansluiting bij het BKR geen voorwaarde kan vormen voor de verlening van een vergunning. Zij bepleitten dit opnieuw.

5. Werkingssfeer

5.1. Naar subject

5.1.1. Professionele kredietgever en niet-professionele kredietnemer

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren nog steeds niet overtuigd van de wenselijkheid kleine produktieve kredieten buiten de werkingssfeer van de WCK te houden. Het was naar hun oordeel zo goed als onmogelijk een lening voor produktieve doeleinden van een voor consumptieve doeleinden te onderscheiden. Te meer waar bij startende kleine ondernemers het regelmatig voorkomt dat naast de «tante Agaath-constructie» persoonlijke leningen en ophoging van het hypothecair krediet worden aangewend om aan de benodigde middelen voor het startende bedrijf te kunnen komen. Waar wordt gesteld dat voor produktieve kredieten een vrijstellingsbeleid zal worden ontwikkeld zouden deze leden eerst meer informatie willen hebben wat dat zou kunnen inhouden.

Juist het grensbedrag maakte, naar de opvatting van deze leden, het niet onlogisch dat ook dergelijke relatief kleine leningen onder de WCK zouden vallen.

De leden van de D66-fractie vroegen de regering of ook krediet dat «geluidloos» wordt verstrekt via het gebruik van credit cards, onder de werking van de WCK komt te vallen.

Voorts vroegen deze leden wat de gevolgen zullen zijn van het privatiseren van de aanvullende studiefinanciering voor de WCK.

5.1.2. Gemeentelijke kredietbanken (GKB's)

In het voorlopige verslag hadden de leden van de C.D.A.-fractie veel aandacht besteed aan de positie van de GKB's. Zij stelden nu vast dat op grond ook van de EG-richtlijn, de GKB's deels onder de wet gaan vallen. Aangekondigd wordt dat er een model-reglement ontworpen zal worden waarbij getracht zal worden onderscheid te maken tussen de commerciële kredietverlening die onder de wet valt en de sociale kredieten die niet onder de wet vallen. De controleerbaarheid van een adequate uitvoering zal zeer moeilijk zijn. Ware het derhalve niet beter om de diensten van de GKB's geheel onder de vigueur van de wet te brengen slechts enkele uitzonderingen te formuleren? De klachtenprocedure die is aangekondigd is een verbetering. Is men voornemens om een erkende geschillencommissie op te zetten voor dit doel?

Waar een belangrijk deel van de WCK ook van toepassing zal zijn op de gemeentelijke kredietbanken vonden de leden van de P.v.d.A.-fractie het des te meer gewenst dat de werkzaamheden van de GKB's ook volledig onder de WCK zouden vallen.

Met betrekking tot de noodzaak als gemeentelijke kredietbank ook sociale kredietverlening te kunnen bieden meenden de leden van de P.v.d.A.-fractie dat die mogelijkheid enerzijds kan worden gegeven buiten de WCK wanneer het gaat om krediet op zachte voorwaarden. Anderzijds meenden de leden van de P.v.d.A.-fractie dat voor kredietverlening in het kader van de schuldsanering zich geen problemen konden voordoen waar de schuldbemiddeling toch duidelijk in het kader van de WCK afzonderlijk is geregeld. Wel meenden deze leden dat hier een extra argument aan kon worden ontleend te blijven pleiten voor een wettelijke basis onder het «schuldendraaiboek» van de NVVK.

Juist waar het kennelijk niet in de bedoeling ligt negatief af te wijken van de WCK zagen deze leden ook geen enkel bezwaar de GKB's als «normale banken» te behandelen. Mochten de GKB's vanuit de eigen doelstelling verder willen gaan met betrekking tot voorlichting aan en klachtenbehandeling van de consument, dan kan de WCK hiervoor geen enkele belemmering oproepen. Deze leden juichten een dergelijke houding ook toe.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wezen erop dat als de gemeentelijke kredietbanken een volwaardige status onder deze wet krijgen het voor hun ook logisch en aanvaardbaar is de GKB's een plaats te geven in de adviescommissie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vonden het overigens een positief gegeven dat overschrijding van het maximale rentetarief bij de kredietverlening van een enkele GKB niet meer zal voorkomen. Vrijstelling op basis van «deregulerings- en andere tendensen in het beleid» zet overigens naar de opvatting van deze leden de deur open voor vrijstelling voor alle mogelijke andere groepen van kredietgevers en daar hadden deze leden geen enkele behoefte aan. De consument heeft er bij een WCK recht op erop te kunnen vertrouwen dat een kredietgever onder de WCK valt.

In het voorlopig verslag hadden de leden van de V.V.D.-fractie ten aanzien van de gemeentelijke kredietbanken al opgemerkt erover verbaasd te zijn dat de GKB's niet onder de wet zouden komen te vallen. Uit de memorie van antwoord blijkt dat als gevolg van de Europese richtlijn een aantal verplichtingen voor de GKB's zal gaan gelden. Daarnaast zal er een VNG-modelreglement komen.

De aan het woord zijnde leden hadden zich hierover verbaasd. Zij vroegen of dit wel strookt met de dereguleringsgedachte en wensten op dit punt een reactie van de regering.

De leden van de D66-fractie waren verheugd te vernemen dat de Europese richtlijn ook op de gemeentelijke kredietbanken van toepassing is en dat dien ten gevolge de materiële regelgeving ten aanzien van GKB's dichter bij die voor de instellingen die onder de WCK vallen, is gekomen. Niettemin bleven zij van mening dat de GKB's – zeker nu zij ook onder de EG-richtlijn vallen en dus op een of andere wijze een onderscheid nodig zal zijn tussen sociale en overige dienstverlening – gewoon onder de wet dienen te vallen.

De leden van de P.P.R.-fractie constateerden dat dankzij de EG-richtlijn voor de GKB's, in ieder geval gedeeltelijk, hetzelfde regime zal gaan gelden als voor commerciële vormen van kredietverlening. Voor het overige heeft de regering de bij deze leden levende vragen voldoende beantwoord.

5.2. *Naar object*

5.2.1. Grensbedrag

De leden van de C.D.A.-fractie waren het eens met de nadere argumentatie van de regering dat het niet zinvol is om een ondergrens vast te stellen.

In de memorie van antwoord wordt ten aanzien van de werkingssfeer gesteld, dat geen problemen met de richtlijn te verwachten zijn, omdat artikel 15 van de richtlijn de lidstaten de vrijheid laat om verderreikende voorschriften ter bescherming van de consument te handhaven of aan te nemen. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of dit ook voor de werkingssfeer van de richtlijn zelf geldt. Moest niet veeleer worden aangenomen, dat die bepaling (artikel 15) slechts ziet op (uitvoerings)voorschriften en niet op de werkingssfeer?

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen ook of de argumenten van de regering om van de in de richtlijn genoemde f 500 ondergrens af te wijken wel voldoende zijn, indien aangenomen moet worden, dat artikel 15 wel toelaat, dat geen algemene ondergrens wordt opgenomen. Verdient het niet juist de voorkeur, zo vroegen zij, om te trachten – mede met het oog op 1992 – in Europees verband zoveel mogelijk eenvoudigheid na te streven? Aangenomen mag toch worden, dat de door de bewindslieden genoemde argumenten ook in communautair verband zijn afgewogen, met als resultaat het juist wel opnemen van de f 500 ondergrens? Moet ook niet getracht worden te voorkomen, zo vroegen zij zich af, dat Nederland in communautair verband een uitzonderingspositie gaat innemen, met alle consequenties van dien?

Als Nederland niet de algemene ondergrens opneemt, en omringende landen wel, zou dit dan tot gevolg kunnen hebben, dat buitenlandse postorderbedrijven op de Nederlandse markt werkzaam zouden kunnen zijn zonder gebonden te zijn aan de W.C.K., terwijl de Nederlandse bedrijven wel aan de regels van de W.C.K. gebonden zijn, zo vroegen de aan het woord zijnde leden.

5.2.2. Hypothecaire kredietverlening

De leden van de C.D.A.-fractie deelden de conclusie van de regering dat uitbreiding van de wet met het hypothecaire krediet tot een bedrag van f 50 000 niet juist is, vooralsnog niet. De in het voorlopig verslag op dit punt gestelde vragen zijn onvoldoende beantwoord.

Deze leden waren van mening dat de EG-richtlijn, die uitgaat van het bestemmingsvereiste, tot grote onduidelijkheid op dit punt zal leiden. Anderzijds zou, zo meenden deze leden, bij een bereidheid van hypotheeknemers om door middel van zelfregulering het totale hypothecaire krediet onder de nadere branche-voorwaarden te laten vallen, er een grotere bereidheid ontstaan om uitsluiting te accepteren. Kan de regering meedelen wanneer de zelfreguleringsvoorstellen te verwachten zijn?

De leden van de P.v.d.A.-fractie vonden de discussie rondom het hypothecaire krediet zolangzamerhand toch wel erg merkwaardig worden. Deze leden begrepen echt niet waarom, wanneer materieel door zelfregulering aan een richtlijn is voldaan, wetgeving overbodig is, maar als stok achter de deur later weer gebruikt kan worden.

Zoals al eerder gesteld vonden zij de reguleringstactiek die het departement heeft gevolgd inzake het hypothecair krediet uiterst vreemd. Eerst overlegt het departement van EZ met de banken, daarna mogen de consumentenorganisaties zich over de stukken buigen en «opnieuw» onderhandelen met de banken. Het departement – als geestelijk vader van het resultaat – wacht angstig af of er niets aan de afspraken wordt gewijzigd en verdedigt uit de aard van dat vaderschap de schoonheid van het stuk.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen verder, waar aan de betrokkenen is meegedeeld dat de Tweede Kamer een oordeel over het voorstel dat aldus tot stand komt moet kunnen vormen vóór de behandeling van de WCK en nu daartoe ook een eindtermijn is gesteld, wanneer, op welke datum, deze termijn afloopt en wat de gevolgen zijn voor de diverse betrokken groeperingen als deze termijn niet wordt gehaald.

De leden van de P.v.d.A.-fractie was het opgevallen dat in de discussie over het al dan niet onder de WCK brengen van het hypothecair krediet merkwaardige argumenten worden gehanteerd zoals «zelfregulering is toch veel mooier» en «het eindresultaat van het overleg tussen het departement en de banken is beter dan de WCK». Waarom in het laatste geval de WCK dan niet aan dit resultaat «opgetrokken»?

Tegelijkertijd ontstaan er praktische problemen door de kunstmatige uitzondering van het hypothecair krediet. Juist het tweede krediet of het «opvullen van bestaande ruimte» die is ontstaan in een gedeeltelijk afgeloste hypotheek of door stijging van de waarde van het huis wordt toch zeer regelmatig aangeprezen en benut voor consumptieve doeleinden.

De hele discussie over wel of niet onder de WCK dreigt een puur ideologisch karakter te krijgen, waarbij niet de belangen van de consument maar de diverse opvattingen over regelgeving ter discussie staan. Zijn er praktische bezwaren om hypothecaire kredieten onder de WCK te brengen? Zo ja, dan zouden deze leden het op prijs stellen inzicht te krijgen in de vraag welke artikelen in de WCK aanpassing zouden behoeven, wanneer de hypothecaire kredieten wel onder de WCK zouden worden gebracht.

De leden van de D66-fractie bleven bij hun standpunt dat hypothecair krediet onder de WCK dient te vallen. Mede gehoord de sombere geluiden daarover van de Consumentenbond waren zij allerm minst gerust op een spoedige en adequate zelfregulering. Wel vroegen zij ook in dit verband naar de verhouding met de ontwerp-tweede bankenrichtlijn. Deze leden hadden er inderdaad behoefte aan tijdig te kunnen oordelen over de voortgang, c.q. de resultaten van de zelfregulering, alvorens de behandeling van de WCK wordt afgerond. Zij gingen er overigens vanuit alsdan ook te kunnen beschikken over meer gedetailleerde uitspraken van de regering omtrent de (inhoud van de) noodzakelijke regulering op dit gebied.

De leden van de P.P.R.-fractie vonden de «oplossing» om de zelfregulering in te passen in de door de EG-richtlijn voorgeschreven handelwijze iet wat gekunsteld. Wél waren ze blij dat in ieder geval op het punt van het vermelde van het effectieve kredietvergoedingspercentage, hypothecaire kredieten onder de WCK gaan vallen.

5.2.3. Krediet op «zachte» voorwaarden

De geboden oplossing voor het krediet «op zachte voorwaarden» kan op steun van de leden van de C.D.A.-fractie rekenen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden de uitzondering voor krediet op zachte voorwaarden wel billijken, maar de wijze waarop dat krediet wordt gedefinieerd achtten zij niet juist. Naar hun opvatting kon vrijstelling van de WCK alleen mogelijk zijn voor sociale «zachte» kredieten, waarvan de rente lager dan het gebruikelijk kostenpeil ligt.

De enige reden dat de «wettelijke» rente een iets grotere bekendheid kent is de publiciteit die daaraan wordt gegeven. Zou een andere norm van even groot belang zijn, wat let dan het departement om daarover de publiciteit te bevorderen? Zij handhaafden hun opvatting zoals verwoord in het voorlopig verslag. Verder merkten deze leden nog op dat:

- a. de wettelijke rente najlt, en dus regelmatig ook hoger kan zijn dan de kostendeckende rente en
- b. zij absoluut niet inzagen waarom van werkgevers of sociale fondsen niet gevegd kan worden de Staatscourant te raadplegen, zeker niet wanneer het gaat om het recht van een wet af te wijken.

5.2.4. Bancair betalingsverkeer

De afbakening van kredietverlening ten opzichte van het betalingsverkeer bleef voor de leden van de C.D.A.-fractie een punt van zorg. Zijn er aanwijzingen dat het grijze gebied groter zal worden? Is er een code van de banken te realiseren met betrekking tot vermelden van ondermeer effectief rentepercentage?

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen wat de overwegingen waren voor het vaststellen van een termijn van drie maanden in artikel 1, onder a. Kan dit betekenen dat op consumenten die «rood» staan een grote druk (met sancties) wordt uitgeoefend het tekort binnen drie maanden aan te vullen?

Deze leden dachten hierbij met name aan de wel toegestane maar niet afgesproken vormen van «doorlopend krediet», waarover trouwens door hun leden Ter Veld en Kombrink op 21 april 1988 schriftelijke vragen zijn gesteld, die tot op heden nog niet zijn beantwoord.

5.2.5. Pandkrediet

De leden van de P.v.d.A.-fractie stelden het op prijs, dat, na inzending van hun bijdrage voor het voorlopig verslag over de WCK waarin zij hadden aangedrongen op het onder de WCK brengen van de Pandhuiswet, de bewindslieden een adviesaanvraag ter zake hebben doen opstellen.

Om der tijds wille konden zij accepteren dat de Pandhuiswet nu niet in de WCK geïntegreerd zou worden.

Wel bleven zij met enkele vragen zitten.

Wat eigenlijk is het onderscheid tussen een persoon die sieraden beleent bij de bank van lening om zodoende aan besteedbaar geld te komen en een persoon die een polis beleent bij een verzekeringsmaatschappij, op effecten leent of met kostbare schilderijen als zekerheid bij de bank een krediet opneemt?

Is niet juist de wens vanuit het bancaire circuit om ook andere goederen dan het goed waarvoor het geld geleend is als een soort «zekerheid» (onderpand) te kunnen benutten – VFN en CVO achten het bevoogdend naar de kredietnemer, wanneer deze niet zelf zou mogen besluiten welke zekerheden worden geboden – een indicatie voor de moeilijk vast te stellen overgang van het pandhuisgebeuren met het beeld van armoede en tweede hands naar het wat meer chique klinkende bankwezen?

Als iemand met een dure auto, en alleen casco verzekerd, enkele duizenden guldens leent bij de bank om de aanrijdingsschade te repareren met de auto als «zekerheid», valt dat dan onder de Pandhuiswet of valt dit onder de WCK? En, als dit onder de WCK valt, kan de auto dan als zekerheid geaccepteerd worden, waar immers de auto al in bezit was van betrokkene en dus niet met het geleende geld is aangeschaft?

6. Toetreding tot en verblijf op de markt

Met betrekking tot de toetreding tot en het verblijf op de markt van kredietbemiddelaars verwezen de leden van de C.D.A.-fractie naar paragraaf 7.1 van dit eindverslag.

De voorgestelde regeling voor de RABO-organisatie kwam deze leden redelijk voor.

De genoemde leden meenden dat de in te stellen adviescommissie op voorhand de mogelijkheid moet krijgen op het punt van de erecode een advies te geven.

In dit verband wilden deze leden nog eens gemeld hebben dat een adequaat functioneren van de WCK staat of valt met optimale controle en toezicht.

De leden van de P.v.d.A.-fractie bleven in onzekerheid over de status van de «erecode» van de VFN. De code wordt niet geïncorporeerd in de wet, wordt evenmin algemeen verbindend verklaard, maar fungeert toch als uitgangspunt voor de controle op basis van de WCK met betrekking tot de vraag «wat een goed kredietgever is» en heeft dus wel een aanvullende functie op de wet.

Waarom wordt de adviescommissie (artikel 48) niet als een van de eerste taken belast met de vraag om – onder andere met gebruik van erecodes van de VFN en van de RABO-bank advies uit te brengen over de vraag hoe de controle precies kan worden uitgevoerd en wat een «goed kredietgever» als begrip moet omvatten? Waarom wachten «tot daar aanleiding voor is»?

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten overigens op dat in de memorie van antwoord wel voortdurend gesproken wordt over veelvuldig en diepgaand overleg met CVO en VFN. Op welke wijze zijn deze organisaties betrokken geweest bij bijvoorbeeld de totstandkoming van de nota van wijziging?

7. Bemiddeling en behandeling van kredietaanvragen

7.1. Kredietbemiddeling

De leden van de CDA-fractie opperde opnieuw de mogelijkheid van een negatief registratiestelsel voor kredietbemiddelaars

Het initiatief tot zelfregulering van de VFN sprak deze leden aan;

Naar de opvatting van de leden van de P.v.d.A.-fractie kan het argument dat er vrijwel geen normen zijn ontwikkeld voor «goed bemiddelaarschap» er enkel op duiden dat een van de eerste taken van de adviescommissie (artikel 48) zal moeten zijn hiervoor normen te ontwikkelen. Net zoals nadere normen zullen worden ontwikkeld voor een «goed kredietgever», en daar dan gebruik gemaakt kan worden van bestaand materiaal, is dit noodzakelijk voor bemiddelaars.

De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden dat er geen overtuigende argumenten waren aangedragen die pleiten tegen een registratietoestel voor bemiddelaars. Juist de bemiddelaars vormen een belangrijke schakel tussen kredietnemer en kredietgever. Veelal zal de consument min of meer blind varen op de informatie die door de kredietbemiddelaars wordt geboden. Vanuit de dagelijkse praktijk zijn legio voorbeelden te noemen van onkunde op dit terrein. Dit betreft dan zowel de bemiddeling inzake het consumptief krediet als de bemiddeling inzake het hypothecair krediet. Zij meenden dat zonder hiervoor regels te stellen de WCK eigenlijk «zo lek is als een mandje».

Alleen als met betrekking tot de bemiddelaars ook toezicht en liefst een vergunningenstelsel, maar desnoods «negatieve registratie» is geregeld, zouden de leden van de P.v.d.A.-fractie kunnen accepteren dat ook vanuit deze kring vertegenwoordigers in de adviescommissie ex artikel 48 zouden worden opgenomen.

Met betrekking tot de beperking van de provisieregeling waar het gaat om driepartijhuurkooptransacties vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie aan de hand van welke criteria zal worden getoetst of nadere regelgeving geboden is.

De leden van de D66-fractie waren ook nu nog niet ervan overtuigd dat een (negatief of positief) registratiestelsel van kredietbemiddelaars kan worden gemist.

Zij waren in hun overtuiging gesterkt door de brief die de Kamer heeft ontvangen van de Nederlandse Vereniging van Financieringsadviseurs (NVF). Deze – direct belanghebbende – vereniging pleit zelfs voor een positief registratiestelsel.

7.2. Behandeling van kredietaanvragen

De stelling van de regering dat de ondergrens van f 2000 voor het verplicht inwinnen van inlichtingen gehandhaafd moet worden, zal, zo meenden de leden van de C.D.A.-fractie, het probleem van de postorderkredieten laten voortbestaan. Zij vroegen om, onder erkenning van het

probleem dat er voor relatief beperkt krediet een omvangrijk dossier moet worden aangelegd, te willen bekijken welke andere oplossingen binnen de gedragscode mogelijk zijn.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vermochten niet in te zien waarom wel aan kredietgevers kan worden opgedragen zelf na te gaan of een kredietaanvrager een krediet kan worden toegekend, terwijl het niet mogelijk zou zijn vanaf het tweede krediet met de aanvrager een gesprek te voeren over de budgettaire gevolgen voor haar/hem gezien de verstrekte informatie. Wat zouden de reële kosten zijn van een dergelijke vorm van voorlichting?

Met betrekking tot de informatieverzameling door de kredietgever achtten de leden van de P.v.d.A.-fractie het gewenst dat hiermee een goede tussenweg wordt bewandeld. De noodzaak te beschikken over inlichtingen houdt niet in, meenden deze leden, dat alle informatie altijd door de cliënt moet worden overgelegd. Wanneer bij voorbeeld een werknemer met een inkomen onder de ziekenfondsgrens een krediet aanvraagt spreekt het uit de situatie voor zich welke «kosten op dat terrein moeten worden gemaakt».

Is het uitgangspunt van de WCK dat de kredietgever alle informatie hem verstrekt door de kredietaanvrager moet toetsen en controleren of mag de kredietgever erop vertrouwen dat de kredietnemer de relevante informatie naar waarheid verstrekt, vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie.

Is trouwens de weg naar de rechter in geval van onjuiste invulling in overeenstemming met de wens van het kabinet de werkdruk op de rechterlijke macht te verminderen? Op zichzelf konden deze leden instemmen met de opvatting dat slordigheid bij invulling van formulieren niet volledig op de kredietnemer kan worden afgewenteld. Anderzijds konden zij enig begrip opbrengen voor de stellingname van het CVO dat bij valse loonstrookjes, fictieve werkgeversklaringen en dergelijke de weg via de rechter soms bezwaarlijk kan zijn.

Ze verzochten het kabinet nog eens grondig de samenhang tussen enerzijds de verplichtingen van de kredietgever en anderzijds die van de kredietnemer te bezien in het licht van werklust, privacy-bescherming, bescherming van het bezit tegen directe opeisbaarheid maar ook een te grote afhoudendheid bij kredietgevers om enigszins risicovolle kredietverleningen aan te gaan.

8. De krediettransactie

8.1. Het aangaan van de transactie

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden accepteren dat bij kredieten onder de 2000 gulden een lichtere administratieve procedure zou gelden. Wel merkten zij op dat zij «kritische aandacht» met betrekking tot het niet expliciet stellen dat er sprake is van kopen op krediet onvoldoende vonden. Zij handhaafden hun bezwaren tegen het ongevraagd verlenen van krediet; zulks moet een bewuste handeling zijn van beide partijen. Zij waren van oordeel dat de bewuste keuze krediet te nemen dan wel te verlenen dan toch ook uit schriftelijke stukken dient te blijken.

De leden van de fractie van D66 onderschreven de opvatting van de Consumentenbond dat de praktijk van postorderbedrijven om klakkeloos aan te nemen dat een cliënt krediet wil, dient te stoppen. Derhalve is meer dan de «kritische aandacht» van de regering nodig. Hoe zal zij daaraan tegemoet komen?

8.2. *Nietigheden*

De leden van de C.D.A.-fractie hielden hun bezwaar ten aanzien van de vervroegde opeisbaarheid bij overlijden staande. Wordt de kredietgever niet onnodig in bescherming genomen, zo vroegen zij de bewindsman?

De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden dat opeisbaarheid bij overlijden zou kunnen worden voorkomen door voor dergelijke calamiteiten bij kredietverlening een verzekering te regelen. Zij hadden de indruk dat in veel gevallen, zeker bij de wat grotere kredieten zulks al gebruikelijk was. Zij vroegen hierop een reactie. Zij bleven problemen houden waar het ging om het handhaven van het overlijden als toege laten grond voor opeisbaarheid.

Met betrekking tot de opeisbaarheid bij mogelijk frauduleuze handelingen van de kredietnemer hadden deze leden enerzijds ernstige bedenkingen tegen de opvatting dat een lening direct opeisbaar zou kunnen zijn wanneer betrokken kredietnemer op andere terreinen «fraudeert» (zelfs al is het bij dezelfde bancaire instelling). Anderzijds meenden zij dat risicomijdend gedrag van kredietgevers niet al te sterk moet worden bevorderd, omdat anders potentiële risicodragende kredietaanvragers zich altijd in het duurste circuit of zelfs in schemerachtige sectoren zullen moeten bewegen.

In principe waren de leden van de P.v.d.A.-fractie van mening dat in een afweging van keuzen bij beschermende wetgeving het voordeel moet doorslaan naar de consument, maar het grote aantal opmerkingen van de zijde van CFO en VFN met betrekking tot de opeisbaarheid vereiste, naar zij meenden, een nadere uiteenzetting met betrekking tot deze problematiek (brief CVO en VNF aan de vaste kamercommissie voor Economische Zaken dd. 8 juni 1988, toelichting op punt 6).

8.3. *Maximumtarief*

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten inzicht in de werkelijke kosten van het nemen van een krediet tot 5000 gulden. Is het de bedoeling dat ook bij voorbeeld bij persoonlijke leningen en dergelijke de afsluit- en administratiekosten worden geacht inbegrepen te zijn in het maximumtarief of is het zo dat bij de postorderbedrijven alle kosten in het tarief moeten zijn berekend en bij persoonlijke leningen en dergelijke onderscheid wordt gemaakt tussen de rente en de administratiekosten?

Kan verder nadere mededeling worden gedaan over de inhoud en uitkomst van de gesprekken met de Nederlandse postorderbond inzake onder andere de tarieven? Is het de bedoeling een onderscheid in toegestane rente te maken binnen de grenzen 0 tot 5000 gulden?

De leden van de V.V.D.-fractie constateerden dat in de memorie van toelichting een uiteenzetting gegeven wordt van het voorgenomen tarievenbeleid. De wet zelf bevat echter geen criteria voor de berekening van het maximumtarief. Verdient het niet aanbeveling om bepaalde criteria wel in de wet zelf op te nemen?

Blijkens de memorie van antwoord heeft de Nederlandse Postorderbond recentelijk een onderzoek afgerond naar de kostenstructuur bij zijn leden. De bewindslieden willen mede op basis daarvan de besluitvorming met betrekking tot de maximering van de kredietvergoeding van de kleinere kredieten laten plaatsvinden. Valt – aan de hand van de resultaten van dat onderzoek – daarover thans meer zekerheid te geven?

Bij dit alles moet bedacht worden, zo stelden de leden van de V.V.D.-fractie, dat de opzet van de WCK tot gevolg heeft, dat goederenkredieten onder hetzelfde regime als geldkredieten worden gebracht, en dat daardoor krachtens de WCK voor goederenkredieten voor het eerst een maximumtarief zal gelden.

Bij het hanteren van het maximumtarief zal toch in elk geval als uitgangspunt moeten gelden, dat het tarief minstens kostendekkend zal moeten zijn, ook voor de relatief dure kleinere kredieten.

In het voorlopig verslag hadden de leden van de D66-fractie er bezwaar tegen gemaakt, dat incassokosten in het maximumtarief zouden moeten worden opgenomen. Ook de leden van de V.V.D.-fractie onderschreven dat bezwaar. De afwijzing van dat bezwaar in de memorie van antwoord (blz. 46) achtten de leden van de V.V.D.-fractie niet overtuigend.

De bewindslieden stellen als uitgangspunt, dat het maximumtarief betrekking dient te hebben op alle kosten die de kredietgever in rekening mag brengen, omdat het WCK-tarief naar hun mening allesomvattend dient te zijn. De aan het woord zijnde leden konden dit uitgangspunt onderschrijven voorzover het de reguliere kosten, bij behoorlijke nakoming door de kredietnemer, betreft. Incassokosten zijn echter buitengewone en andersoortige kosten, die pas bij wanbetaling en wanprestatie verschuldigd worden. Zij zagen niet in waarom dergelijke kosten niet afzonderlijk in rekening gebracht zouden mogen worden. Wie wanpresteert veroorzaakt meer kosten en dient die kosten naar de mening van deze leden ook zelf te dragen. Dergelijke kosten horen niet thuis in het gewone tarief.

Wel zal tevoren aan de kredietnemer duidelijk gemaakt moeten worden, wat de door hem verschuldigde incassokosten zijn ingeval hij wanpresteert. Ook voor dergelijke kosten kan (bij voorbeeld) bij of krachtens algemene maatregel van bestuur een maximum worden vastgesteld.

Het bestaan van een (maximum) incassokostenvergoeding naast een (maximum) kredietvergoeding achtten de leden van de V.V.D.-fractie geenszins in strijd met het gekozen systeem: maximering en duidelijkheid. De kredietnemer weet wat hij moet betalen als hij regulier betaalt en weet wat hij meer moet betalen als hij wanpresteert.

Overigens beschouwt, volgens de leden van de V.V.D.-fractie, de memorie van antwoord incassokosten ten onrechte als (een onderdeel van) het wanbetalingsrisico (waarvoor een opslag in de berekening van maximumtarief/kredietvergoeding zal worden opgenomen). «Wanbetalingsrisico» is naar hun mening slechts het debiteurenrisico (wegens niet-incasseerbare bedragen, die – schattenderwijs – noodzakelijkerwijs over alle kredieten moeten worden omgeslagen en waarvan het terecht is dat daarvoor een opslag op het maximumtarief wordt gelegd). Incassokosten daarentegen zijn gemaakte of te maken kosten om (te trachten) bedragen wel te incasseren en kunnen dus juist wel op de wanbetaler worden verhaald.

De leden van de D66-fractie deelden de vrees van de Consumentenbond dat de hoge tarieven van het postorderkrediet maatgevend zouden worden voor het maximumtarief van de WCK. Hoe zal zulks worden voorkomen? Wat is momenteel het verschil tussen het postorderkrediet-percentages, zoals bij voorbeeld gehanteerd door enkele grote postorderbedrijven, en het geldende WCGK-maximumtarief, bij voorbeeld het tarief, dat qua hoogte en looptijd overeenkomt met de gemiddelde hoogte en looptijd van postorderkrediet?

8.4. *Zakelijke zekerheden*

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden in principe instemmen met de stellingname dat alleen als zekerheid kunnen dienen de goederen die met geleend geld zijn gekocht. Zij hadden er simpel gezegd geen enkele behoefte aan een financier in staat te stellen bij een lening voor een boot bij in gebreke blijven van de kredietnemer de auto in beslag te doen nemen. Maar zij hadden op dit terrein nog wel enkele vragen. Als geld

wordt geleend voor bij voorbeeld de opbouw van een boot vanaf het casco, kan dan de boot wel of niet als zekerheid worden gezien?

9. Adviescommissie

De leden van de P.v.d.A.-fractie handhaafden hun uitgangspunt dat in principe, behoudens onafhankelijke leden, alleen vertegenwoordigers vanuit de «kredietwereld» in de adviescommissie zitting behoren te hebben als die onder de WCK vallen. Dat geldt wat hen betreft ook voor de GKB's (zie paragraaf 5.1.2.)

De leden van de V.V.D.-fractie stelden vast dat de positie van (klein)goederenkredietgevers op diverse punten anders is dan de positie van de overige kredietgevers (grotere goederenkredieten en geldkredieten). Dit betreft vooral zaken waarover de adviescommissie moet adviseren. In verband daarmee leek het de leden van de V.V.D.-fractie raadzaam om in de wet uitdrukkelijk een dienovereenkomstige differentiatie in de kredietgeversleden van de adviescommissie op te nemen. Het leek hun redelijk, dat er van de drie te benoemen kredietgeversleden van de adviescommissie ten minste één wordt benoemd uit een voordracht van representatieve organisaties van (klein)goederenkredietgevers. Wat die laatste groep betreft dachten zij overigens in feite aan een voordracht door de Nederlandse Postorderbond, als representatieve organisatie voor dergelijke kredietgevers.

De leden van de D66-fractie bleven bij hun standpunt dat GKB's alleen dan in de adviescommissie dienen te worden vertegenwoordigd indien zij ook volledig onder de wet zullen vallen.

10. Toezicht

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten op dat zij verontrust waren door berichten over de praktijken van incassobureaus. Naast bonafide praktijken ontvingen zij berichten over intimidatie, aanzienlijke verhogingen van de werkelijk uitstaande schuld en dergelijke.

Overweegt het kabinet op dit punt tot regelgeving te komen? Overheerst ook hier wellicht het vertrouwen in zelfregulering? Zo ja, wat wordt er in de praktijk op dit terrein dan ondernomen? Kan worden aangegeven of in het macro-bedrag van uitstaande consumptieve kredieten inbegrepen zijn de «verhogingen» als gevolg van administratieve en incassokosten?

Kan verder nader inzicht worden gegeven in de wijze waarop toezicht op de implementatie van deze wet in werkelijkheid zal plaatsvinden?

II. ARTIKELEN

Artikel 23

De leden van de C.D.A.-fractie zouden in het licht van het gestelde onder artikel 23 willen vernemen of er nu wel of geen bewaarplicht is.

Artikel 26

De leden van de C.D.A.-fractie zouden gaarne vernemen welke wijziging in artikel 26, vierde lid, er exact aangebracht gaat worden (nota van wijziging, blz. 8)

Artikel 31

De leden van de P.P.R.-fractie konden zeker instemmen met het laten vervallen van de uitzondering voor de echtgenoot van de kredietnemer. Echter, de redenering naar deze beslissing toe vonden zij niet zo fijnzinnig: een klaarblijkelijke onmogelijkheid om deze bepaling ook te laten gelden voor een duurzaam samenlevende kredietnemer (nota van wijziging, blz. 9).

Artikel 37

Met de oplossing voor de vervroegde aflossing zouden de leden van de C.D.A.-fractie akkoord kunnen gaan, wanneer bedoeld wordt dat het hier gaat om gedeeltelijke aflossing.

De voorzitter van de commissie,
Pronk

De griffier van de commissie,
Koppen